

Afspraken rond God: een scheppende God?

1 september is sinds 2016 wereldwijd de gebedsdag voor het behoud van de Schepping. Toen paus Franciscus in juni 2015 zijn encycliek *Laudato Si'* publiceerde heeft hij opgeroepen om deze gebedsdag te organiseren. Hij onderstreepte daarmee dat respect en zorg voor het milieu horen bij de verantwoordelijkheid en gelovige inzet van iedere christen. De paus spreekt in dit verband, ook in de encycliek *Laudato Si'*, over een "integrale ecologie".

We hebben net ook het eerste scheppingsverhaal opnieuw beluisterd. In onze afspraken rond God die we elk jaar opnieuw met onze gemeenschap van De Lier maken is het een uitdagend verhaal. Nog altijd zijn er wel mensen die dit verhaal aangrijpen om het bestaan van God te betwijfelen. Immers, het strookt niet met de wetenschappelijke inzichten. En dus is het niet waar. Voor veel van mijn leerlingen is de eerste bladzijde van de bijbel al voldoende om die hele bibliotheek integraal naar de prullenmand te verwijzen. Alle lessen over tweede taal ten spijt...

En wij kijken natuurlijk raar op van overtuigingen als het creationisme die dit verhaal letterlijk lezen of van Amerikaanse scholen waar de scheppingsleer als exacte wetenschap wordt onderwezen.

In het lied van de Aarde herinterpreert Oosterhuis het scheppingsverhaal. Ik denk dat het een prachtig inzicht geeft over hoe je een almachtige god vandaag kan verstaan. Je krijgt er een schitterende dialoog tussen God, de realist en een koor van mensen...

Mag ik een paar passages lezen en je even meenemen in het lied?

*Toen schiep God de mens naar zijn beeld.
Mannelijk vrouwelijk schiep hij mensheid en sprak:
Wees vruchtbaar, maar deze aarde vol van geluk -
dienen zult gij, behoeden deze aarde van mij.*

En het werd avond en morgen.

Maar op bladzijde twee loopt het al fout

*De aarde bedierf voor Gods ogen.
De aarde rotte maar door.
God zag de aarde: bedorven.
De mensen gingen op aarde de weg van bederf en geweld,
de weg van geweld en verrotting.*

En het werd avond en nacht...

En god zag de aarde en haar bevolking. En zijn hart kromp ineen. En hij vraagt zich af: wat had ik kunnen doen en heb ik niet gedaan?

En de realist vult aan: zie je wel. God almachtig? Zie de mens. Noemt u dat almachtig? Niemand doet wat recht is.

En bladzijden lang zien we mensen die onrecht doen, kwaad, dood en vernieling, chaos...

Maar God antwoordt:

Jullie zeggen almachtig. Jullie noemen mij god.

Maar ik ben die ik ben. En niet meer machtig dan mensen goed zijn.

Ik heb geen andere macht dan de goedheid van mensen.

Ik heb ze vrij gemaakt om het goed te doen.

Ik zal het daarbij laten...

Ja, je bent een lieve schat God, maar zo naïef. Waarom heb je ons vrij geschapen?

Omdat ik vriendschap wou, gelijkwaardige liefde.

Ik zal er zijn, is mijn naam

Liefde geworden in mensen

in mensen god zal ik zijn...

Wat een adembenemende dialoog. Over almacht tegenover vrijheid die liefde mogelijk maakt maar ook verantwoordelijkheid vraagt.

Ik ben niet meer machtig dan mensen goed zijn...

Enkele weken geleden publiceerde de Belgische bisschoppenconferentie een brief ***Tijd voor schepping: een toekomst voor de aarde en haar bewoners*** waarin ze ons oproepen om onze roeping als behoeders van Gods schepping te herbevestigen, te verdiepen en om te zetten in concrete daden. De paus noemde trouwens de zorg voor de schepping een 8ste werk van barmhartigheid. Ik denk dat ieder van ons de urgentie hiervan inziet.

Ook hier een paar passages uit deze brief ter overweging

Het is hoog tijd de oproep van paus Franciscus in ***Laudato Si'*** ernstig te nemen om *heel de menselijke familie te verenigen rond de zoektocht naar een duurzame en integrale ontwikkeling* (LS 13). *Een ecologische cultuur moet ons leiden naar een andere kijk, denkwijze, politiek, opvoeding, levensstijl en spiritualiteit tegenover de schepping* (LS 111). Het ecologische vraagstuk is bovendien een sociaal vraagstuk. Er bestaan geen twee aparte crisissen, wel één enkele en complexe crisis, zegt de paus, want *alles is met elkaar verweven* (LS 49).

In *Laudato Si'* ontmaskert paus Franciscus tal van houdingen die de weg versperren naar oplossingen, zoals *de ontkenning van het probleem, onverschilligheid, een gemakkelijke berusting of een blind vertrouwen in technische oplossingen* (LS 14). De ervaring van de voorbije maanden leert ons dat ook angst een hindernis kan zijn. Angst voor de onzekerheid die zo'n grote ommekeer met zich meebrengt. Angst voor de inperking van een levensstijl die onze rijke samenleving vanzelfsprekend is gaan vinden, ondanks de voetafdruk die wij nalaten op het ecosysteem en op het leven van volkeren in het Zuiden. en er zijn heel wat dringende noodsituaties gaat de brief verder en noemt enkele rapporten van de VN en voorbereidingen van klimaattoppen waarin de cijfers hallucinant zijn (bv Einde 2018, in voorbereiding op de *Klimaattop* in Polen, bestudeerde een intergouvernementele groep van klimaatexperts de maatregelen die zich opdringen om de opwarming van de aarde tot 1,5°C te beperken, zoals afgesproken in het Akkoord van Parijs. Hun conclusie: wij moeten de wereldwijde CO²-uitstoot tegen 2030 halveren om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn.)

Terecht vrezen kinderen en jongeren dat hun toekomst bedreigd is. Maandenlang zijn ze ook in ons land op straat gekomen en hebben ze gewerkt aan een klimaatbeweging. Ze vragen de dringende aanbevelingen van wetenschappers ernstig te nemen en die om te zetten in een beleid dat zowel ecologisch doeltreffend als sociaal rechtvaardig is. Armoedeorganisaties vragen dat het klimaatbeleid geen nieuwe armoede of ongelijkheid zou veroorzaken, maar kwetsbare groepen zou meenemen in de overgang naar een duurzame toekomst voor het klimaat.

We horen te weinig het goede en hoopvolle verhaal doorklinken dat het kan: de overgang naar een nieuw soort welvaart die het welzijn van alle volkeren op aarde ten goede komt. Het kan: als we armoede bannen, de aarde eerlijk delen, de economie hervormen, de natuur beschermen en met z'n allen gaan leven binnen de ecologische grenzen van een gezonde planeet. Wetenschappers bevestigen dat dit hoopvolle perspectief mogelijk is. Zij kunnen ons de middelen daartoe aanreiken.

En de brief van de bisschoppen eindigt met:

We moedigen iedereen aan om verdere stappen te zetten langs de weg van een ecologische bekering en om gelukkig te zijn met een sobere levensstijl (een ethiek van het genoeg). We nodigen parochies, bewegingen, verenigingen en instellingen uit om versneld werk te maken van een eigen klimaatplan, bijvoorbeeld om hun gebouwen klimaatneutraal te maken en hun activiteiten koolstofarm. Heel de gemeenschap is betrokken partij in de zorg voor het behoud van de schepping: Er is zoveel dat we kunnen doen!

Ik eindig met een kort stukje uit het lied van de aarde:

*Aarde, deze. Enig denkbare.
Rond en blauw in de ruimte.
Met zon maan en sterren, seizoenen, rivieren,
rivieren die stromen naar zee.
En niets valt omhoog en alles omlaag.
En niets is nog af. En alles nog nergens.*

*Maar hier en daar mensen
en steeds meer en overal
mensen die doen wat vandaag nog gedaan moet.
Die langzaam maar zeker,
Bezeten van liefde
De aarde opdelven uit de onderste afgrond.*

Wie is God?

Ik ben niet meer machtig dan mensen goed zijn.

Rik Cloet

De Lier, 1 september 2019